

A miniszter mellettünk álldogál

A televízió Studio '88 című egyik szeptemberi műsora beszélgetésre invitálta Czibere Tibor művelődési minisztert, aki azonban előzékenyen saját irodájában látta vendégül a műsor stábját. A műszaki pályáról érkezett miniszter, e hivatala előtt egyetemi rektor volt Miskolcon. Interjúja során sok mindenről beszélt, miközben kisebb nehézségekkel is meg-meg kellett küzdenie, hogy magvas gondolatait szabatosan kifejezhesse anyanyelvén. Nyilatkozatából csak azokat szeretném felidézni, amelyek különösképpen elgondolkodtatóak voltak számomra. A műsorban bemutatott riportrészletek nyomán azon nézők előtt is nyilvánvalóvá válhatott az oktatás és a közművelődés kétségbeejtő helyzete, akik esetleg eddig nem tudtak róla. Am miniszterünk mindezek ellenére válaszaiban mégis optimistának mutatkozott. Mikor Kepes András megpróbálta tapintatos módon szembesíteni e tényekkel, ő ahol csak lehetett, igyekezett a bemutatott statisztikák hitelét kétségbe vonni, vagy átinterpretálni azokat. Majd minden kérdésre pozitív változásokat ígérő választ adott - kevés hitellel és meggyőzőerővel. Kulturális életünk mai helyzetének érzékeltetésére csak néhány adatot szeretnék idézni. A gazdaság számára az oktatástól körülbelül 200 millió forintnyi összeget vontak el, ami a gazdaság számára édeskeves, az oktatás viszont igencsak megérzi a hiányát. Országunk eddig 3 millió olyan szakképzetlen embert termelt ki, akiket a társadalom képtelen megfelelő módon integrálni. A felsőoktatási beiskolázások arányát tekintve csak Albánia áll mögöttünk.

E tények ismeretében a helyzet katasztrófális voltát és az azonnali cselekvés szükségességét csak a legrövidlátóbb ember nem ismeri fel. Nem szándékozom miniszterünket e kategóriába sorolni, hiszen ő maga is azt nyilatkozta, hogy a társadalom regenerálódásához elengedhetetlen a kultúra. Viszont, ha ezt valóban így gondolja, akkor hogyan lehet hogy mégsem akarja az állami támogatás növelését kérni, úgy véelve, először gazdasági kibontakozásnak kell végbemennie s utána jöhet csak a kultúra. Gazdasági kibontakozásnak azonban eddig semmi jele, viszont a kultúra és a közművelődés helyzete katasztrófálissá vált. Művelődési miniszterünk - ez az interjúból egyértelműen kitűnt - a kultúra elé helyezi a gazdaságot. Úgy gondolja, először a gazdaság talpraállításához kell minden erőforrást igénybe venni. Fel sem merül benne, hogy azzal is számot kellene vetni, milyen jövőtehetetlen károk keletkeznek közben kulturális életünkben.

De lássuk, mik a miniszter javaslatai, "törekvései" a helyzet javítására. Első lehetőség volna az állami támogatás növelése. Azonban dr. Cziberének szent elhatározása, hogy nem fog a gazdaság nyakán elősködni és nem hátráltatja annak talpraállítását holmi csip-csup támogatások kéregetésével - így ezt a lehetőséget nyugodtan kizárhatjuk. Másrészt kiderült, mégha a miniszter erőszakot is tenne természetén és a kultúra nagyobb arányú támogatását kérné, akkor sem érne el semmit. Ma erre nálunk nincs pénz.

A kulturális élet bajainak orvoslására tett másik javaslata egy meglehetősen divatos és kényelmes megoldás volt: "az aluiról jövő kezdeményezés". Szerinte rendkívül nagylelkű gesztus az állam részéről, hogy - miután a kultúrát a tönk szélére juttatta - szépen visszavonul a színről. Tartsák el azt ezután azok a túlhajszolt emberek, akik már nemcsak színházba nem járnak, de lassan ahhoz sincs energiájuk és kedvük, hogy a tévét bekapcsolják. A kiadók pedig "ahol ezeket a kulturális tevékenységeket hajtják" jussanak el a közönséghez - kellő dotáció nélkül is verekedjék át magukat a szenzációirodalom áradatán...

Harmadjára dr. Czibere érzelmesebb hűrokat pendített meg. Azt a meglehetősen rejtélyes kijelentést tette, hogy a támogatásnak vannak erkölcsi, nemcsak anyagi oldalai. Féltre a piszkos anyagiakkal - nálunk a kultúra becsület és dicsőség dolga! Végül mindezt megvilágította, egyúttal összekapcsolta kedvenc témájával, a gazdasággal: "az értelmiségnek éreznie kell, hogy a gazdaságnak szüksége van rá. Kultúra nélkül nincs felemelkedés."

Megnyugodtam. Hát mégiscsak érti a dolgot miniszterünk, mégiscsak mellettünk áll!